

Hoekje van de Tema Tieker (40)

Johann Vandenhaute

"Postzegels verzamelen is kennis vergaren", een cliché-waarheid gehanteerd door vele verzamelaars, vooral voor zij die zich in een bepaalde materie willen verdiepen en specialiseren. Er is geen andere weg dan via opzoekingen die informatie te vinden die nodig is om hun verzameling met voldoening en succes te verbeteren. Dit is meer dan geldig voor de beoefenaars van de filatelie, zij het in de traditionele, postgeschiedenis, thematische of een andere discipline, zelfs voor 'prentbriefkaarten'.

Thematiekers moeten over heel wat algemene filatelistische kennis beschikken. Nemen we het voorbeeld van een collega in de postgeschiedenis, die zich moet verdiepen in o.a. de politieke toestanden die er heersten tijdens de periode en regio die zij behandelen. Dan kunnen routes, porten, gebruikte muntenheden, maten en gewichten, invloed hebben als gevolg van vreemde bezettingen en andere toestanden. Het is voor hen de normaalste zaak. Maar die kennis kan ook van grote waarde zijn voor een thematieker die bijvoorbeeld op zoek is naar een mogelijkheid om voorlopers, klassieke brieven en postzegels op te nemen in de verzameling.

De filatelie biedt aan de thematiekers een zeer brede waaier van stukken. Het is dan aan hen om de juiste keuze te maken en enkel deze elementen te gebruiken die toegelaten zijn en geen of weinig aanleiding kunnen geven tot discussie en twijfel bij de toeschouwer of het jurylid.

Filatelistische kennis is zeker een kwestie van ervaring die men voor een deel kan opdoen door zo veel mogelijk in beweging te zijn en door de ogen en oren de kost te geven. Het meer specifieke deel van de kennis moet vergaard worden via de gespecialiseerde filatelistische literatuur - nu meer dan ooit ook beschikbaar op het internet. Vroeger was aansluiten bij een vereniging die over een ruime bibliotheek beschikt de enige mogelijkheid of afzakken naar de bibliotheek van de KLBP (in Nederland in Houten beschikt de KNBF ook over een grote bibliotheek). Via de literatuur of verzamelingen in andere disciplines kunnen zich onverwachte mogelijkheden aanbieden. Heel wat thematiekers hebben op dat vlak goede ervaringen.

Toen uw dienaar startte met zijn eerste verzameling (computers) voor een provinciale (heden noemt dit regionale) tentoonstelling, bleek er toch onvoldoende kennis aanwezig, zowel op filatelistisch als op thematisch vlak. Het is uiteraard perfect normaal als beginnende verzamelaar. Ik had toen ook al de mogelijkheid om mijn verzameling te tonen tijdens de kerngroepvergaderingen. Dat gaf me de gelegenheid, als beginnende thematieker, voor een eerste informele toetsing en kennismaking. Ik kreeg gelukkig op een constructieve manier aanwijzingen ter verbetering van mijn verzameling. Maar niet iedereen heeft deze mogelijkheden of wil deze confrontatie aangaan. De verzameling van mijn eerste provinciale competitieve tentoonstelling heb ik nog in pdf-vorm. Bij het bekijken word ik toch geconfronteerd met een verzameling die een beperkte filatelistische kennis toonde (op dit niveau nog te begrijpen) en zelfs thematisch (minder te verontschuldigen) enige gebreken kende.

Waarom is het ene te begrijpen en is het andere niet te verontschuldigen? Een verzameling verbetert in functie van het enthousiasme die door de verzamelaar op termijn aan de dag gelegd wordt. Beginnende verzamelaars, zelfs al beschikken zij over een ruime filatelistische kennis, kunnen verkiezen om te starten met een beperkt budget. Kwestie van niet te veel geld uit te geven vooraleer zeker te zijn dat er verder gegaan wordt met de verzameling (dit is een heel gezonde reflex). De wijze waarop een bepaald thema opgebouwd wordt, moet een uiting zijn van de kennis die men over het onderwerp heeft. Blijkt die te beperkt te zijn, dan zal men vroeg of laat wel door de mand vallen.

Bij de overstap naar een nationale tentoonstelling kan succes enkel gegarandeerd worden wanneer er een duidelijk bewijs geleverd wordt van een meer dan gemiddelde filatelistische en thematische kennis.

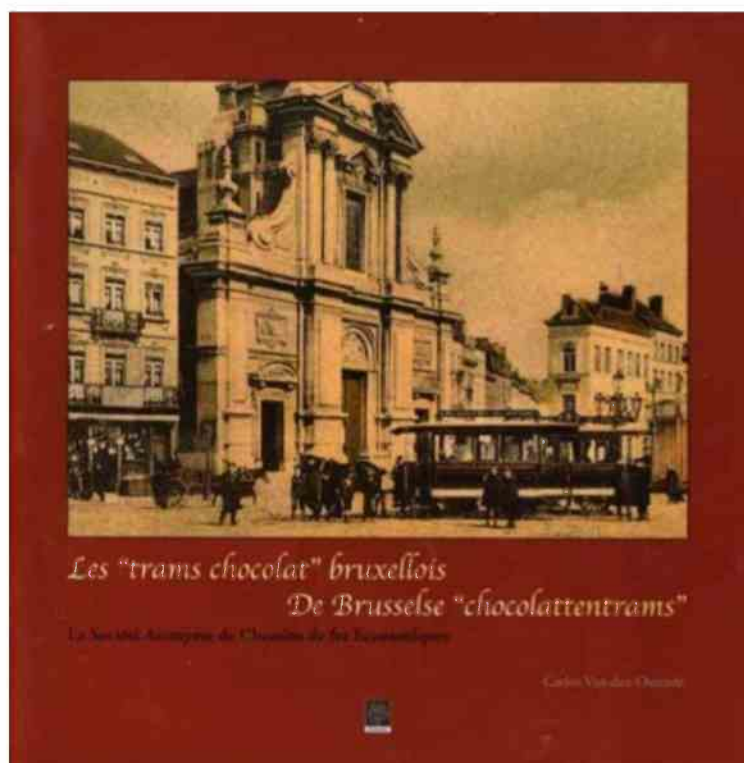

De basiskennis die men over een bepaalde materie heeft, kan de keuze van het thema beïnvloeden en voldoende zijn om te starten. Als men "verder" wil gaan zal al spoedig blijken dat de basiskennis moet uitgebreid worden. Een thematisch verzamelaar moet per definitie zeer goed gedocumenteerd zijn, op filatelistisch zowel als op thematisch vlak. Dit houdt soms in dat ook in goede literatuur moet geïnvesteerd worden in functie van je thema. Ook dat er tijd moet uitgetrokken worden om bibliotheken te bezoeken of om het internet af te schuimen. Soms moet je wat corresponderen om aan de gewenste informatie of stukken te komen. Leve e-mail en internet!

Uit de voorgaande nummers van deze rubriek weten we dat de ontwikkeling van je thema zal blijken uit de persoonlijke studie(s). Deze komt tot uiting in de wijze waarop het verhaal benaderd wordt. Het gebruik van het filatelistisch materiaal, in welk onderdeel zij voorkomen, welke verklaringen hiervoor gegeven worden aan de hand van de bindteksten, dat zijn allemaal aanwijzingen van betrokkenheid en kennis van de tentoonsteller. En inderdaad, een geïnteresseerde bezoeker mag meer verwachten dan een (mooi) kijkboek of een oppervlakkig behandeld verhaal. Inhoudelijk moet een thematische verzameling iets meer kunnen vertellen dan datgene wat in een algemene encyclopedie of op wikipedia kan gevonden worden. En zo ook vraagt "ontwikkeling" een diepgaande studie van de materie die men wil behandelen.

Hiervoor zal een thematieker op zoek moeten gaan naar nieuwe elementen om het verhaal aantrekkelijker, nog vollediger, nog meer gedetailleerd te maken. Een verzameling die geregeld voorgesteld wordt op competitieve tentoonstellingen moet zichtbaar het bewijs leveren dat zij evolueert (liefst in de goede zin natuurlijk). Onvolledigheid, oppervlakkigheid, gemis aan diepgaande kennis en standaardfouten zijn onvolmaaktheden die zeer goed opvallen bij de beoordeling van een verzameling. Wanneer een verzameling zich in de goede zin evolueert, zal er ook telkens steeds meer in de diepte worden gekeken en zullen de volgende onvolmaaktheden bloot komen te liggen. Een ervaren tentoonsteller voelt dat aan dat hij telkens een niveautje hoger kan gaan door keer op keer diepgaander te evolueren en steeds meer zijn filatelistische kennis te laten blijken door beter materiaal te laten aansluiten op zijn gekozen verhaal.

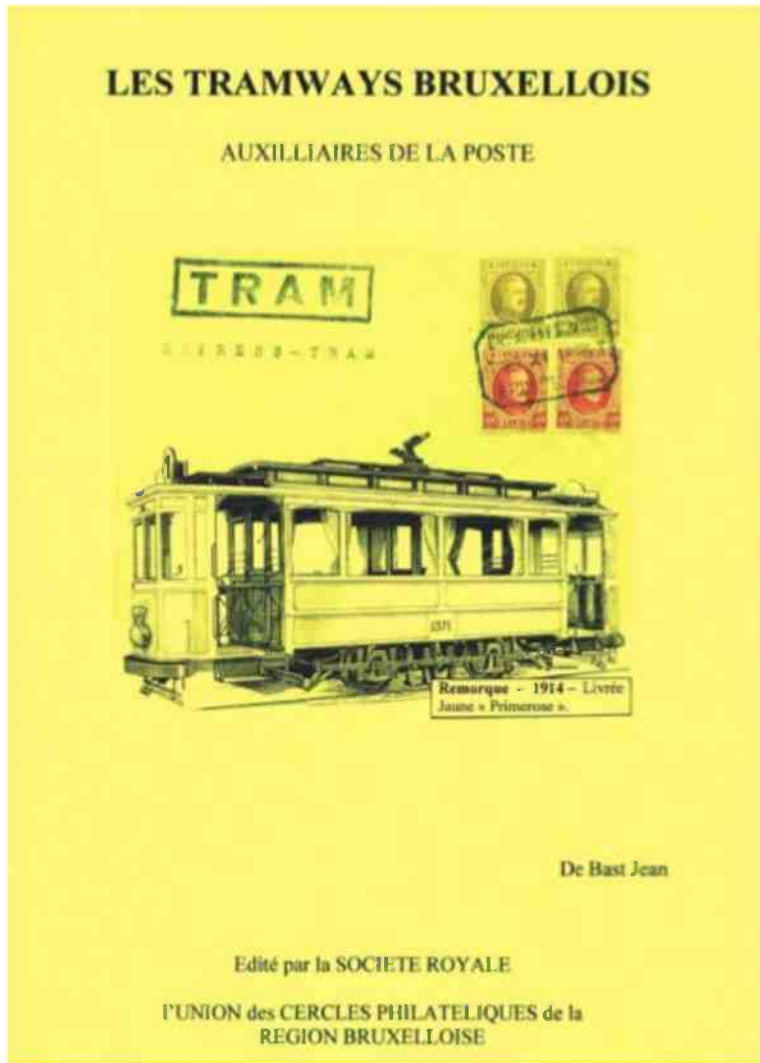
Heel wat lezers zullen ongetwijfeld verhalen kunnen vertellen over het feit dat lezen en aandachtig bezig zijn met het thema "ontdekkingen" hebben aangebracht die geleid hebben tot interessante aanvullingen voor hun verhaal. Heb je gelijkaardige ervaringen opgedaan tijdens de opbouw van uw verzameling? Deze kunnen, als voorbeeld, eveneens nuttig zijn voor uw collega's. Stuur uw verhaal, liefst met een afbeelding, naar de redactie.

Wat volgt kan een goed voorbeeld zijn van een gedane "ontwikkeling":

Een boekje over de Brusselse 'chocolatten-trams' van de auteur Carlos Van den Oostende bracht me op het idee om Express-post die vervoerd werd door deze trams in Brussel op te nemen in mijn verzameling 'Chocolade'.

Een uitvoerige uitleg waarom deze typische Brusselse tram in verband werd gebracht met chocolade gaf een nieuwe dimensie in mijn thema. Door de kastanjebruine kleur van de tram kreeg ze al snel de bijnaam 'chocolattentram'. Ze werden ingezet tot eind 1927. Vanaf 1 januari 1928 werden ze allemaal vervangen door crêmekleurige nieuwe trams.

Ook een boek over de Brusselse tramwegen van de hand 'Jean De Bast' bespreekt uitgebreid het postale aspect van deze ongewone postgeschiedenis. Het behandelt het gebruik van de TRAM-stempels na het deponeren van Express-post in de postbus die vooraan links aan de tram bevestigd was. In 1983 werd een Belgische postzegel uitgegeven in een reeks over trammten.

Uiteindelijk kwam ik in het bezit van een TRAM-stempel op een postwaardestuk waar ik speciaal lette op de datumstempel geslagen in Brussel Noord op 12.1.1927 (aangezien de 'chocolattetram' reed tot begin 1928) en eveneens lette op een zuivere TRAM-stempel. Dit type van tramstempel was nog maar enkele

maanden in gebruik, vandaar de zuiverheid. Het is ook altijd interessant om het port te beschrijven; 30c port naar Luik + 1Fr voor spoedbestelling + 30c omwille van verstuurd via een Trampostbus.

Postwaardestuk Express gebruikt vanuit Brussel naar Luik (port 30c + spoedbestelling 1fr + 30c Tramport). TRAM-stempel (vroeg gebruik 3de maand) bewijst gebruik van de postbus op tram naar Brussel Noord op 12 jan. 1927.